

A VIII. kötet tartalma.

Költemények.

	Lap.
Újévkor. Tarcsafalvi Albert	1
A Tisza eredete. Kr. monda. Végh Mátyás	19
Az élet könyve. Murányi Sándor	33
Krisztus és a fenyőfa. Végh Mátyás	49
Atyám sirhalmán. József Miklós	53
Benczédi Lőrincz halálára. Rédiger Géza	58
Hódolat Isten előtt. Rédiger Géza	60
A Jézus keresztje mellett. Rédiger Géza	79
Kossuth halálának évfordulójára. Tarcsafalvi Albert	72
Szántóvető imája. József János	85
Balatonról. Demeter Dénes	88
Albert János Jubileumára. 1895. máj. 1. Nesselfeld Miklós	92
A hit ereje. Tarcsafalvi Albert	101
Búcsú. Lőfi Ödön	108
Krisztus, Szent-Péter és a méhek. Végh Mátyás	117
Unitárius püspök. Ferencz József jubileumi albumába. Rédiger Géza	156
Krisztus és a holló. (Legenda.) Végh Mátyás	162
A három százados ünnep emlékére. Mikó Lőrincz	169
Dávid Ferencz. (Epigramm.) Simonfi Márton	186
Furcsa világ. Tarcsafalvi Albert	191
Október hatodikán. Bedő Árpád	195
Imák. Rédiger Géza	203

Vallásos és erkölcsi tárgyú közlemények.

Vigyázatok és imádkozatok. Ferencz J.	3
Élesszéték a tüzet. Izenet Amerikából	19
Közöny. B-s.	20
Minden napra egy gondolat. Bálint Gábor	25
A biblia köréből	25
A szószerk hatása. Simó János	26
A " " Németh István	27
A " " -turi	36
A " " a+b.	59
A " " Végh Mihály	70
A " " Nagy Lajos papj.	179
Érleljük az eszmét. Boros György	36
Érleljük az eszmét. Simó János.	102
Egy fiatal lelkésznek. Boros György	201
A biblia köréből. W.	37
Külföldi hangok az unitáriusokról. Grätz M.	40
Az idő teljességében. Ford. Nagy Lajos papj.	50
Egy kalvinista unitárius. Dr. Brassai S.	51
Az öreg asszony bibliája. Boros Gy.	54
Gondolatok. Péterfi Tamás.	94
November 15. emléke	212
A jámbor földmives egy nyári napon. Siménfalvi Gy.	131
Az új korszak küszöbén. Deák M.	144
Változott helyzet. B. Gy.	157
Zsinati apróságok	159
Unitárius lelkész kör	170
A mit pénzzel nem lehet megvenni. (Angolból) Nagy Sándor	173

	Lap
Zsinat után	174
Erkölcsei élet. Berki József	176
November 15.	185
Ima	186
Channing, mint apostól. Boros György	182
Ellentétek — testvériség. á -r.	196
Pap és favágó	197

Életrajzok és rokontárgyuak.

Blandiata György (Képpel) Kanyaró F.	5
Külföldi hangok az unitáriusokról. Grätz Mór	8
Otthon (Ch. R.)	11. 25
Aranyos-Rákosi Székely Sándor. (Képpel.) B. Gy.	17
Egy ifju emléke. B. Gy.	39
Raffaj Károly. (Képpel.) Pap Mózes	56
Dr. Martineau Jakab. (Képpel.) Boros Gy.	65
Dr. Martinau magyar tanítványai. Benczédi G.	67
Az angol Platon. Kovács János	67
Albert János. (Képpel.) Boros Gy.	81
Az E. K. tanács üdvözlete	84
Emléksorok Dr. Martineau 90 éves évfordulójára	86
Jánosfalvi Sándor Ferencz. Pál Ferencz	97
Képek egyházaink életéből. Végh Mihály	105
Gyöngyösi István. (Képpel.) B. Gy.	113
Özv. Tóth Ferenczné sz. Benkő Zsuzsánna	163
Kelemen Albert esperes. (Képpel.) Boros Gy.	201

Vegyes tartalmuak.

Murányi Farkas S. alapítványa	7
Jézus karácsonyi ajándéka a megszorodott sziveknek Nagy Lajos papj.	202
M.-Vásárhely és m.-szit.-királyi unitárius társegyház ünnepe. Dr. Gál Kelemen.	207
Kérdések és feleletek	12
Számok. Vári Albert	43
Apróságok	44
Az én stb. Daudet Alphonse	49
Háromszéki levél. Látó	58
Válasz a háromszéki levélre Csifó Salamon	74
Kérdések és feleletek	76
A községi hitelszövetkezetről. L. J.	89
A magyar tenger mellék. Kilyéni Endre	103
Az unitárius egyházkörök évi gyűlései	120
Háromszéki ünnepély. Simó János	129
A Dávid F. egylet tizedik közgyűlése	138
Debreczeni argumentum	164
Irodalom	165
Unitárius lelkeszkör	170
A király Kolozsvárt	170
Üdvözllet Amerikából. Batchelor György	172
Halad-e az emberiség? Bálint Gábor	178
Irodalom. Dr. Gál Kelemen	181
A beszéd	182
Nyílt levél. Ferencz József	188
Egyházi és iskolai mozgalmak 45, 60, 76, 94, 108, 133, 165, 183, 197, 198, 213	
Egyleti élet és munkásság 14, 31, 47, 62, 78, 95, 111, 135, 166, 199, 215	

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára : 24 fillér (12 kr.) A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-utca 5. sz.)

Újévkor.

A pillanat csak egyre-egyre szálla
S óesztendő, tőled már búcsuzunk!
Menj, az időknék végtelenjén járva,
Tehozzád immár nincsen több szavunk.
Csak azt ne kérdezd: ilyen hát a hála? . . .
Munkáimért csak ennyi hát a bér? . . .
— Lásd, lásd sokaknak sötét hajaszála
Plánétád alatt lett ezüstfehér.

De nem panaszlunk, mert hiszen beváltád
Reményeinknek is égyik felét,
Atdál erőt lelkünknek és kitartást,
Midőn merők a bánat tengerét.
— Isten veled hát! Ünnepeve lelkünk
Sok szép reménnyel boldogabb megint,
Mert új időnek hajnalára keltünk —
Reánk az élet száz virága int.

Ujesztendő! Köszöntünk téged most,
Mint vándor útas erdők árnyait.
Szivünk kiköt reményink csolnakához —
E csolnakot egy szebb szigetre vidd!
Pompára, fényre, vágyunk semmi sincsen,
Van boldogság ott, hol madár dalol,
Bár nem csillámlik onnan semmi kincs sem,
Ibolya int csak a bokor, alól.

Nem kér világot mérhetetlen vágyunk,
Köszöntésünkért nem ország a bér,
Elég nekünk a mi kicsiny világunk,
Ha napja tiszta, száz mással felér.
-- S oh, azt az ágat száz s ezer családfán
Ne sértse meg, ne bántsa meg kezéd,
Az anya szeme — most is mintha látnám —
Midőn reá néz, örvendez, nevet.

S mindenüvé, hol szivek forrtak egybe,
S külön vált érzet és a gondolat,
Zsúpos tetőn vagy palotákon kezdve,
Zöld olajjással küldd galambodat.
A házra ismét szálljon égi béke,
Térjen meg, a ki önkárán tanult,
Az egyik szív legyen a másnak része,
S a tévedést hadd fődje el a mult.

Napok után újabb napokra kelve,
Ha nem kimélnéd mégsem könnyeink,
Készek legyünk bármily nehéz keservbe
A hitnek élő vigaszára mind.
A szív egy tenger s háborgása közbe
Csak egyetlen kis cseppje sem vesz el,
Öröm s a hír leszáll a mély özönbe
És kristálygyöngyét onnan hozza fel.

Hadd hozza, hadd, hogy így virágozzék fel
E kettős szentség: a család s haza,
S telítve légyen zsongó, nyüzsgő néppel
Isten házának tére, pitvara.
Ne, ne a csárda füstös fellegetében
Keressünk vigaszt, enyhet, oh ne ott!
Ki ott dőzsöl, virrasztva hosszú éjen,
Nemes czélokra nézt az már — halott.

Igy, így köszöntünk téged ujesztendő!
Hozd a békés munkának korszakát,
Ne légyen senki hiv munkája meddő,
Vigan pengessen sarlót majd s kaszát.
S az ész, hol eddig csüggedezve állt,
Mert útja még határkövezve volt,
Hadd lépjen által új birodalmába
S termékenyebbé hadd tegye a kort.

Aztán oh hozd a magasságos égnek
Ezer javát még s bő áldásait,
Szemünk hadd lássa ezt az éltet szépnek
S szívünknek légyen mennyországa *itt*.
. . . Még egy kéréssel én is előlépek,
Ujlesztendő, — köszöntve tégedet —
Ne dúld fel ezt a jó családi fészket,
Őrködjél hiven kis bölcsőnk felett! . . .

Tarcsafalvi Albert.

Vigyázzatok és imádkozzatok, v - ű

Legyen üdvözölve mindnyájunktól az új év, a mely Isten kegyelméből ismét reánk derüle. Boldog az, a ki a mult évre visszatekintve, nyugodt lélekkel elmondhatja, hogy mint családtag és polgár, mint hazafi vagy honleány és mint egyházának hive kötelességeit hiven teljesítette. Mert a boldogság nem a telt csürrökben és kamarákban áll; nem attól függ, hogy földjeink megnyit termettek, üzletünk hogy jövedelmezett, munkásságunkkal, törekvésünkkel minő sikert értünk el. Mindez csak szerencse vagy szerencsétlenség, a szerint, a mint az időjárás, a viszonyok és körülmények szerint osztályrészünkbe jutnak. A boldogság mindezekről teljesen független. A boldogság a szívnek amaz édes érzése, mely hiven teljesített kötelességeink öntudatából származik, tekintet nélkül arra, hogy követte-e azokat megfelelő siker és jutalom. A boldogság a léleknek minden vádtól és szemrehányástól ment állapota, hasonló az égboltozathoz, melyet ha fellegek takarnak is el szemeink elől, a nap és csillagok ott maradnak rajta. Innen van, hogy a szegény, a világi javakban szükölködő, a szenvedő és sorsüldözött boldogabb lehet s gyakran boldogabb is, mint a gazdag, a kinek sok esztendőkre eltett javai vannak, mint a jólétben és kényelemben élő vagy mint a legnagyobb hatalommal bíró ember, ha szive üres és lelke háborog. . . . Mi természetesebb tehát, mint-hogy a beállott új évben is szívünk tisztaságának és lelkiismeretünk nyugalmanak megőrzésére és biztosítására legyen főgondunk. E nélkül hiába kívánunk egymásnak boldog új évet

Vigyázzatok! Ez az intés legyen azért egyik vezércsillagunk a beállott új évben. Még ha földi szerencsénk vagy anyagi jóllétünk munkálása áll is szemeink előtt, akkor is elkerülhetetlen szükségünk van az éber vigyázatra.

Hogy gyakran oly sok munkánk és fáradságunk vész kárba, hogy terveinkben és számításainkban annyiszor megcsalódunk, ennek oka nem mindig rajtunk kívül, hanem legtöbbször mi bennünk van, mert nem ott kezdjük a dolgot, a hol kellene, mert köszikla helyett porondra építünk, mert biztos kalauz helyett bolygó tűz után indulunk; szóval, mert nem vagyunk elég vigyázók

És ha már az anyagiakban is ennyire ki vagyunk tétetve éber vigyázat nélkül a csalódásoknak és a minket lépten nyomon érhető veszélyeknek, mennyivel nagyobb veszély fenyegeti erkölcsi életünket, ha nem állunk őrt szívünk minden dobbanása, lelkünk minden gondolatja felett. „*Minden őrzésnek felette megőrizd a te szívedet.*“ És ismét: „*a gonosz gondolatokat távoztasd el a te elméd-től*“ — ugymond a szent könyv. Aranyszavak ezek, a melyeket szüntelen emlékezetünkben kellene tartani, ha boldogságunkat szilárd alapra kívánjuk fektetni és azt minden körülmények, sorunk minden változásai között biztosítani akarjuk. Mit hoz a beállott új év reánk, családunkra, hazánkra és egyházunkra: jó avagy rosszat, bűt és bánatot, avagy örömet, minden irányban haladást, fejlődést és virágzást? ki tudná ezt megmondani. De arról biztosok lehetünk, hogy ha mindent megteszünk, a mivel ezeknek tartozunk s ez által megőrizzük lelkiismeretünk nyugalmit, ha szívünkhöz semminemü nemtelen érzést férközni nem engedünk, a mi pedig kizárólag tőlünk függ, ha az erény és igazság útán járunk, ha többre becsüljük ezeket minden más dolognál . . . akkor a mi koronánkat senki el nem veszi, akkor ez év ránk nézve a boldogságnak egy valóban új éve lesz.

Imádkozzatok! Ezzel az intéssel egészíté ki a Jézus is az előbbit, a melyek szorosan egymáshoz tartoznak. Mert „*hídba vigyáznak az őrizők, ha az Úr nem őri a várost.*“

Ne tagadjuk, hogy ma sokkal kevesebb azoknak a buzgó híveknek a száma, a kik az Úrnak házában vagy titkos kamarájukban Istennel társalognának, imájukkal hozzá járulnának. Pedig boldogságunk alapját: szívünk tisztaságát és lelkiismeretünk nyugalmit semmi által sem biztosíthatjuk annyira, mint az ima által, a mely a lelket minden rossz indulattól, gonosz szenvedélytől megtisztítja, a szív érzéseit megneemesíti, kötelességeinkre figyelmeztet, rendeltetésünk tiszta tudatára vezet s általában az erény és

igazság útján a sors minden változásai, az élet minden körülményei között ingadozás nélkül megállani segít.

Azért hát csak imádkozzatok és imádkozzunk mindnyájan a beállott új évben is megszűnés nélkül. Ne lankassza se templomi buzgóságunkat, se magánáhitatoskodásunkat a korszellemnek szerencsétlen áramlata, mely — sajnós — sokakban megingatta az Istenben való hitet s ezzel az ima erejében és jelentőségében való meggyőződést is. Mert a mint a Zsoltárok írója is oly szépen mondja:

A ki nem jár hitlenek tanácsán,
És meg nem áll a bűnösök után;
A csufolóknak nem ül ő székében,
De gyönyörködik az ur törvényében,
És arra gondja mind éjjel-nappal:
Az ily ember nagy boldog bizonyyal.

Ezt a boldogságot kívánom én e lapok t. olvasóinak a beállott új évre.

Ferencz József.

Blandrata György.

(Képpel.)

Egyike a XVI. sz. legjellemzőbb alakjainak. Négy ország volt hazája, hat uralkodónak kegyével dicsekedett. Holta napjáig kitüntetésekben részesíték; mégis feledés kísérte sirjába, melyet

finom izléssel ő maga választott ki a fejedelmi főváros, Gyulafehérvár, közelében.

Mint ifju orvos került az olasz eredetű lengyel királyné udvarába, honnan Izabella magyar királyné szolgálatába állt 1544-ben. 1552-ben elkísérte ezt bujdosásában Lengyelországba s a lengyel királynéval Olaszországba utazott. Szabadelvű nyilatkozataiért kérdőre vonatván, Genfbe menekült, hol gyakran közölte Kálvinnal kétségeit a szentháromság titkai felől. Felköltvén magaviseletével a híres reformátor gyanuját, 1558-ban Lengyelországba futott, hol nagy buzgósággal részt vett a hitujítás forrongó mozgalmaiban. A nélkül, hogy Kálvintól eltérő nézeteit nyilvánította volna, teljes erővel rajta volt, hogy a józan ész bevigye a hit kérdéseinek vizsgálatába. Kálvin, ki előbb maga is egész könyvet irt Blandrata megnyerésére, most a lengyel főurakhoz irt leveleiben tette gyanussá a tudós idegen igazhitűségét. Látván megingott tekintélyét, két kézzel ragadta meg János Zsigmondnak, a lengyel király unokájának, meghívását s az ifju fejedelemnek orvosa és legbizalmasabb tanácsadójaként 1563-ban végkép Erdélybe telepedett.

Nálunk is csakhamar belevegyült a vallási viszályokba. 1564-ben az ő vezetése alatt vált külön a csak öt éve feltűnt Kálvin-egyház a lutheránustól. Azután Dávid Ferencz és az unitárizmus útját, mely a többi protestáns egyházat egyesítendő vala, nagy hévvel egyengette. E munkája közben a lengyelek közt könnyen szerzett hittudós hírnevét érzékeny kudarcz közben vesztette el. A második gyulafehérvári disputatióban a királyi udvar előtt, mint ellenfele Melius, nem egyszer merőben elakadt, húsága nem engedvén meg, hogy elfogadja Dávid Ferencz segítségét János evangéliuma magyarázásában. Mindeddig azt szeretete mondogatni, hogy ő nemcsak a testnek, hanem a léleknek is orvosa. Káros befolyása föltetszik a következő évben is, a nagyváradi disputatióban félnék aggodalmaival útját állván, hogy Dávid Ferencz Jézus embervoltát, a tiszta unitárizmust, a kellő helyen és időben hirdethesse. Mikor később Dávid a jó alkalom elmúltával is kifejtette hitelveit, Blandrata legott a kath. Báthoryak kész eszközének állt be s megbuktatván régi barátját, a fejedelem óhaja szerint szabad utat nyitott a jezsuitáknak a protestáns országba.

Tetemes vagyón jutalmazta e dicstelen vállalkozását, mi utóbb sajtóságos úton a jezsuiták kezébe került. A világiakban mindig sokkal nagyobb sikert tudott elérni, mint az elmélyedést kívánó szellemi téren. Nagy és nehéz ügyekben forgolódott. Magok a jezsuiták elismerik, hogy az unitárius Blandrata ügyessége szerezte meg István fejedelemnek a katolikus lengyelek királyi koronáját.

1588. május 5-én, 73 éves korában, bekövetkezett haláláig.

folyvást megtudta őrizni a gyakranváltozó fejedelmi udvar állandó bizalmát. Erős, vaskos embernek festik, sima, behizelgő, ravasz olasz modorral. Olasz süveget, nyárban hosszú, sötét, selyem tógát viselt a klasszikus ó-kor példájára. Mikor 1566-ban János Zsigmond a török szultánnál tisztelgett, Szulejmán némi meglepetéssel pillantotta meg az erdélyi nemesek fényes csoportjában a renaissance e jellemző alakját s a fejedelemtől kíváncsian tudakolta kilétét

Családot, úgy látszik, nem alapított. Gazdag könyvtárát a fejedelemre és a főkancellárra, kincseit barátjaira és György nevű unokaöccsére hagyta, föltételül kötvén ki, hogy nagybátyja hitvallásához élte végéig hű maradjon.

Életrajzát sok helyt kiadták, a legterjedelmesebben 1814-ben Pádovában, hol maga is tanulmányait végezte. E műben jelent meg először az olvasóinknak bemutatott hiteles arczkép, melyet valamely kőbor művész készített 1570-ben, a ki ugyanakkor a mi Dávid Ferenczünket is lerajzolhatta. Nem lehetetlen s egy szerencsés véletlen könnyen bizonyosságot tehet feltevésünk igazságáról, hogy e nagy reformátor arczképe is ott lappang, az egyszerű névtől s még egyszerűbb külsőtől takarva, valamelyik tudománykedvelő lengyel főur gyűjteményében.

Kanyaró Ferencz.

Murányi Farkas Sándor alapítványa.

Lapunk mult évi utolsó számában értesítettük olvasóinkat arról a szép alapítványról, a melyet Murányi Farkas Sándor tett a kolozsvári theologiai akademiához. Jelenleg értesítjük, hogy az alapító levél is megérkezett, Főt. Ferencz József püspök urhoz egy kedves levél kíséretében, a melyet egész terjedelmében közlünk

Méltóságos és főtisztelendő püspök, kir. Tanácsos ur!

Kedves Főpásztorom!

Késtem . . . de nem késett.

Ime! van szerencsém a már korábban készpénzben leküldött s Boros György kedves barátom által egyházunk közpénztárába befizetett 1000 frtról szóló „Alapító leveletem“ főtisztelendő kedvességednek megküldeni

Nem tudom, ha minden pontjában tetszésével fog-e Főtisztelendőségednek találkozni?

Szándékom, célom szent volt. Csak azt sajnálom, hogy *többet* nem áldozhattam.

De a kik az én szomorú multamat, az én jelenlegi szerény helyzetemet, viszonyaimat ismerik; talán méltányolni fogják tőlem ezt a keveset is.

Én ezzel a tettemmel — a mint azt alapító levelemben is hangsúlyoztam — *példát* akartam adni. Fogják-e és *kik?* követni!

Egyben talán célomat elérem: hogy azok a szegény unitárius ifjúk, a kik nem mennek világgá (elfelejteni még azt is, hogy unitáriusok voltak), hanem egyházunk kebelében maradnak, ennek szentelve jobb tehetségeiket, lelkesedésüket: kegyelettel fognak emlékezni arra a sokat hányatott és szenvedett szegény emberre, a ki szegénységében is, önnön magát feledve, lelkének egész szerelmével gondolt szent egyházának, vallásának érdekeire — s az azoknak élni akaró szegény ifju papokra.

Egy fél élet küzdelmének megkoporgatott filléreit tettem le az oltár kövére.

És én olyan boldog vagyok, nekem olyan édesen jól esik, hogy ezt tehettem a kicsiből is, kis ember létemre.

Azt mondja erre az én lelkiismeretem — áldólag nézve rám az én *egy* Istenem, hogy: *Jól cselekedtél!* Csak *ilyen* cselekedetekkel állhatunk meg a viharok között s szállhat kis hajónk Isten nevével *előre*.

Fogadják, kérem csekélységem szívesen!

Tisztelendőséged pedig fogadja nagyrabecsülésem, kiváló tiszteletem stb.

M. Farkas Sándor.

Külföldi hangok az unitáriusokról.*

Mélyen tisztelt közönség!

Midőn az 1888. év jan. 20-ik napján e helyről tartottam első felolvasásomat, a nagy reformátor Luther családi életéről értekeztem. Miután ezt a n. t. hallgatóság kedvesen fogadta, kéthárom felolvasás kivételével, azóta többször vetettünk egy-egy pillantást a reformátor családi körébe. Amaz első felolvasás után ugyanis püspök elnök úr megköszömvén a Dávid Ferencz Egyletnek tett csekély szolgálatomat, egyszersmind azon kegyeletes óhaj-tást fejezte ki: „vajha mindnyájan mi unitáriusok is Luthert követnők példás családi életében.“ Ennek természetzerű következése az volt, hogy nemcsak többször olvastam a nagy reformátorról, hanem hogy egyáltalában szívesen vállalkoztam minden évben egy-egy felolvasásra. Hogy azonban az egyoldalúság, vagy éppen a felekezeti elfogultság vádja ne érjen, ez idén más tárgyat válasz-

* Felolvastatott a Dávid Ferencz Egyletben.

tootam. Szerény visszhangja akarok lenni t. i. a külföld hangjainak, melyek az unitarismusról szólnak s melyek — mi tagadás benne — kellemesen érintették fületem.

Egy baseli lelkész, Althorr Alfréd, kivel már régen levelezésben állok, a szabadelvű theologia egyik vezérférfa, ugyanis ez év elején „Parker élete és működése“ című, e nemben első német nyelvű jeles munkájával ajándékozott meg. Ezenkívül Steck berni egyetemi tanár cikksorozatát olvastam még tavaly, melyeket a „Schweizerische Reformblätter“ cz. folyóiratban tett közzé az unitarismusról. Mondanom sem kell, hogy nagy lelkesedés között olvasám ezeket s bizonyos tekintetben sokat köszönhetek a külföld e tekintélyes hangjainak. Ha már most a két olvasmány érdekes és tanulságos volt reám nézve, még érdekesebb s tanulságosabb lesz az a t. unitárius vallásközönségre. Mert nem lehet közönyös e kérdés: mit tart, mit szól rólam a külföld, mely, valljuk csak meg, ha másban nem, de vallási tekintetben mérvadó és sok tekintetben utmutató!

Lássuk tehát — természetesen csak egy rövid felolvasás keretébe foglalva, a külföldi hangokat az unitárius vallásról.

„Azon nagy vallási mozgalom, melyet reformáczióknak nevezünk, korántsem oly egyszerű és egyöntetű, mint talán első pillanatra látszik. A főáramlat mellett, melyből aztán a hivatalos protestáns egyház keletkezett, volt egy oldaláramlat is, mely bár ugyanazon arányban mozgott, de tartalmára nézve mégis más vala. A reformhiveinek azon elemei voltak azok, a kik még tovább, előbbre akartak haladni, mint a hivatalos vezérek haladtak és haladni akartak. Ezen mozgalom az akkori időben nem érte el célját, de nem is enyészett el egészen, hanem csendesesen terjedt tovább s fentartotta magát, míg ismét kedvezőbb, jobb kor jött számára, melynélfogva bebocsásást és megtűrést talált a hivatalos egyházban.“

„Ezen mellékáramlat hiveiből állottak elő az unitáriusok. Kik az unitáriusok? Köztudomású dolog előttünk, hogy e szó a latin „unitas“-ból ered, mely annyit jelent, mint egység s hogy unitárius névvel a reformáczió után azokat illették, kik a szent háromságról (trinitas) való egyházi tant elvetették. Ezen tanban az egyház kimondotta, hogy ámbár egy az Isten, mégis három egymással egylényegű személy (atya, fiu és szentlélekből) áll. Ezen mysterium ellen a történelem tanúsága szerint ellenzék támadt, mely különféle néven neveztetett s végre is mindig elnyomatott, gyakran a legborzasztóbb eszközökkel, habár - (a szüztől való születés, szentelt víz, bucsujárás, zárda és a hármassal koronát viselő pápával együtt) ez már India Buddhizmusában is feltalálható — teljességgel pogány eredetű, mely Jézus tanától egészen eltér s csak csiráiban találtatik meg néhány újtestamentomi szavakban.

„Egy ilyen ellenzék létezett mint oldaláramlat a reformáció nagy szellemi mozgalmában. Sokan voltak akkor, kik tovább haladni s féluton megállani nem akartak. A dolog gyakorlati oldalát tekintve, az újkeresztelők (anabaptisták) voltak azok, kik alapos reform után törekedtek. Ezek Jézus szavait komolyan véve, a hegyi beszédet mint a keresztény élet zsinormértékét állították fel, az esküt, a háborut s minden társadalmi igaztalanságot ki akartak küszöbölni e világból és csak a nyert oktatás után keresztelték meg követőiket. A dolog elméleti oldalát tekintve, mások ismét, kik sz anabaptiskákkal rokonságban és azokkal gyakran szövetségben állottak, megütközének azon, hogy a reformátorok csak a pápaságot és mindenféle külső szertartásokat eltörölni de a Krisztus vallása velejébe hatni nem akartak, hanem a kath. egyházból némely téves alaptant, mint p. o. a trinitást megtartották. Ezen antitrinitáriusok szörnyü ijedelmet okoztak mindenfelé, s majd ariánusok-, majd zsidók-, majd pedig pogányoknak csufolták s a mennyire csak lehetett, tüzzel-vassal irtották őket.

„Ezen vértanuk között, kik már azon időben akarták keresztülvinni azt, a mi egy későbbi kor számára volt fölhagyva, különösen Servét Mihály, egy spanyol orvos ismeretes, ki 1531-ben „a trinitás tévedései“ czimü művét adta ki. Svajczba menekülve, személyes összeköttetésben állott több reformátorral, nevezetesen Kálvinnal, mig nem ez javithatlannak tartván, a halálnak szánta őt. Hogy Kálvin ezt teljes meggondoltsággal tette, egy leveléből világlik ki, melyet 1546-ban febr. 7-én Farel V. lelkészhez intézett, ezeket írva: „Ha eljön, használni fogom tekintélyemet s lesz gondom, hogy élve ne hagyja el Genfét!“ A szörnyü diktátor valóban célját is érte. Mert midön Servétnek Viennében 1553-ban egy új könyve „a kereszténység helyreállításáról“ czimü műve jelent meg, Kálvin sürgetésére elfogatott s miután menekülni akart, Olaszhonba való átutaztában 1553 október 27-én máglyán megégettetett. Ezt mivelte egy reformátot — a szentháromság tiszteletére. Hogy mit kell tartani erről a „legkeresztényibb“ tanról, ezt már csak ebből is meg lehet itélni, de hátha még Jézust ugy állítják a máglya mellé mint hóhért.

Ezzel meg volt adva a jel, miként kell, hogy bánjanak a trinitáriusok az antitrinitáriusok vagy az unitáriusokkal. Felolvasásunk szűk keretébe nem foglalhatjuk az antitrinitáriusok üldöz-tetésének történetét Európa többi országaiban. Poroszország és Hollandiában ugyanoly sors érte őket, mint Lengyelországban. Hol nem üldözé őket a hosszú jezsuita köntös, ott a rövidebb Lutherköntös körülbelül ugyanazt cselekedte, mig a két köntös egymást kezdé szagatni a 30 éves háboruban, daczára annak, hogy mindketten egyaránt s egy lélekkel hittek a szentháromság tanában. Tulajdonképi unitárius gyülekezet, körülbelöl 100, ma csak

Erdélyben van és Angolországban mintegy 400 szerte szórva. De Németországban az agyonvert unitárius szellem ismét föltámadt mint Rationalismus az egész protestáns egyházban. Mert Servet hite, eltekintve egyes kinövések és baptista tévedésektől, nem volt más, mint a természetfölötti theissmusa a Rationálistáknak, melynek veleje ez: Egy az Isten a mi atyánk, kinek lényege szeretet és kegyelem. Krisztus nem Isten, hanem isteni ember, erkölcsileg tökéletes példány- és öskép; az ember természete a bűn által nincs annyira megromolva, hogy tehetetlen volna minden jóra, a bűnbocsánat egyedüli feltétele a bűnbánat és javulás, az engesztelő áldozat vére nélkül; halhatatlanság, azonban az örök pokoli büntetések nélkül s mindeneknek megváltását remélve a sirontuli világban; a szentírás egészséges, józan (sana ratio) ésszel magyarázandó, minden hitkényszer elvetendő, a vallás szabadsága érintetlen maradjon és a morál minden dogmánál fontosabb.

Grátz Mór.

(Folyt. köv.)

Otthon.

ε Ν.

Egy buzaszem.

Németország Grosslaswitz nevű helységében csupán egy harang volt s az is oly kicsiny volt, hogy a falu végén lakókhöz nem hallszott el a hangja. Nagy szükségök volt egy második harangra, de a nép nagyon szegény volt, s az sem volt, miből csináljanak pénzt.

Egy vasárnap a tanító Hayn Gottfried a templomba menve, meglátott egy szép viruló buzaszálat a templom kökerítése tetején, melynek a magvát bizonynyal egy madár ejtette volt oda. Azonnal megragadta elméjét az a gondolat, hogy ebből az egy buzaszáלבól meglehetne szerezeni a második harangot. Megvárta tehát, hogy a buza érjék meg s ekkor levette s talált a kalászában hat szem búzát. A hat szem búzát elvetette a saját kertjébe. Más esztendőben a természettel hasonlóan bánt el s ez így ment mindaddig, a míg annyi búzája lett, hogy a maga kertjében nem tudta mind elvetni. Ekkor fogta magát s a megmaradt búzát kiosztotta hivei között, a kik szintén elvetették. Ezt miveltek nyolcz esztendőn keresztül, midőn már annyi búzájuk volt, hogy a közelebbi piacon eladták és annyi pénzt kaptak belőle, hogy egy szép harangot lehetett venni vele.

(Ch. R.)

Egy szegény fiu.

Egy amerikai lap beszéli mint igaz történetet a következőket. Egyik város végén a rendőr megtalált az utcza szélén egy hét éves fiut. A fiu aludt, s a mi több, a kebelében egy szép ga-

lamb volt elrejtve. Ezt bizonyosan lopta gondolá a rendőr — s minden további vallatás nélkül bekísérte a rendőrségre. Ott kikédezték s megtudták, hogy a fiúnak nincsen se apja, se anyja, se testvére. Hogy és hounan legyen neki galambja, okoskodott a rendőrfőnök magában! Te loptad a galambot — szólta a rendőr. A fiu váltig erősítette, hogy nem, de mivel nem volt, ki tanuskodjék mellette, lopás vétségéért elzárták a közönséges bűnösök közé, a börtön szennyébe és bűnébe.

A szegény fiu esete közhirré lett s végül kiderült a valóság, hogy az árvának a galamb volt egyedüli öröksége, barátja, testvére és mindene. A nyomorult sokszor inkább éhezett, csak a galambjának enni adhasson.

Kérdések és feleletek.

A szerkesztőségünkhöz intézett és lapunk keretébe beillő kérdéseknek és feleleteknek ezen a helyen külön rovatot nyitunk. A szerkesztőség nemcsak kérdéseket, hanem feleleteket is elfogad lapunk előfizetőitől és az egyleti tagoktól.

1. *Kérdés.* Az egyházkörök *közügyigazgatóinak* mik a mai teendői és jogai? *Lelkész. V—a.*

Felelet. A közügyigazgatói hivatal az 1783. évi derzsi zsinat szabályozta 26. sz. határozatával. A teendőkre nézve kellő tájékozást nyújt az eskü, melyet hivatalba lépésekor letenni köteles. Ebben kötelezi magát, hogy „ha ekklésiáknak, azok gondnokainak vagy hitbéli atyafiai közül valakinek *törvényellen való cselekedetét* észreveszi vagy maga útján megtudja, az ellen minden névvel nevezendő tekintet nélkül, törvényesen eljárni el nem mulasztja.“

Ugyanaz a kötelesség a Fegyelmi Törvény 15. §-ba is bele van foglalva.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Az unitáriusok erkölcsi magaviseletére** igen érdekes világot vet a szamosújvári fegyintézetbe beszolgáló kidei lelkész Fülöp Mózes hivatalos jelentése. E szerint unitárius vallású fegyencz volt a hetvenes években 17—20, a nyolczvanas években 8—10 és a kilenczvenes években 3—4. Az említett idő alatt unitárius vallású fegyencz mint visszaeső nem fordult elő. Ez az igen fontos adat, reméljük, laptársunk a gyulafehérvári „Közművelődés“ figyelmét nem fogja kikerülni.

— **Az amerikai unitáriusok** a kedves emlékü Reynolds Grindall helyébe titkárnak megválasztották Batchelor György lowethi lelkészt. A Christian Register szerint ennél méltóbb egyénre nem eshetett volna a választás

— **A tanítói fizetéspótlék** már kiutalványoztatott Udvarhelymegyében a böződi (86 frt), énlaki (170 frt), martonosi (37), sz.-kereszturi (131 frt) tanítóknak. A hol nagyobb összeg szerepel, ott 400 frtra egészítettet ki a fizetés az iskolai népszerűsége és a helyi viszonyokra való tekintettel.

Jud
— Uj évre. A Fiatalság Barátja öt számából még egy néhány teljes példányunk van, melyet 50 kr. helyett 35 kr ért adunk. A második szám fogyatékán lévén, a többi négy szám ára 27 kr. postán küldve.

— A Keresztény Magvető nov.—decz. száma a főtanácsról teljes tudósítást közöl. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

— Vallás és egyház. Zoványi Jenő, elébb kolozsvári, jelenleg mezőturi lelkész, lapjának októberi számában maga a szerkesztő igen érdekes cikket ír a magy. prot. egyházi irodalomról.

— „Közművelődés“. Mióta hazánkban a reformjavaslatok felszínre kerültek, azóta a róm. katolikusok kétségbe esett harcot folytatnak ország ellen, király ellen, kormány ellen s a nép ellen. Nincs száma a kiátkozásnak, a melyben saját legjobb embereiket részesítik. Ezeket látva nem lephet meg senkit, hogy gyulafehérvári lapjok a „Közművelődés“ többek között az unitáriusokat is igyekeznek lerántani a fekete földig. Azt az okos dolgot eszelte ki, hogy a r. kath. vallás nemcsak az üdvösségre, hanem a háborura is legkitünőbbben előkészíti a maga hiveit. Oh pax! oh pax! hogy téged már Rómában is, Gyula-Fehérvárt is úgy értelmeznek, mint Szent-Pétervárt! Világos, hogy az unitárius még katonának sem jó, mert a K. így számít: „És unitárius (megjegyzem, hogy mind tiszta magyar népfaj, legnagyobb része a különben életre való székely faj) van összesen 58.864 lélek és ezek között a közös hadseregben szolgál 23, írva huszonhárom ember. Tehát csak minden 2550 lélekre jut egy katona.“ Ön téved kedves „Közművelődés“ vagy, a mi rosszabb, téveszteni akar másokat, a mi nem nagyon talál a reverendához. A dolognak utána jártunk s a dolog, a 12-ik hadtestparancsnokság 7128. sz. hivatalos kimutatása (1894 decz. 21.) szerint úgy áll, hogy ebben a hadtestben unitárius van 378. Ebből tessék levonni a consequentiát!

— A Magyar Mese- és Mondavilág-ból, Benedek Elek magyar mesekönyvéből a 18. és 19. füzetet kaptuk meg s így nemsokára befejeződik az öt kötetre tervezett mű második kötete. Pompásan illusztrált, szebbnél szebb mesék és mondák váltakoznak a két füzetben is. Egy füzet ára 25 kr., 10 füzeté 2 frt 50 kr. Az első kötet (10 füzet) pompás kötésben 3 frt. A nagybecsű könyvet még mindig meg lehet rendelni az első füzettől kezdve, a kiadó Athenaeumnál.

— A „Világnapló“ a szenzációs hírek és cikkek hetilixikonja, mely hetenkiut szombaton este jelenik meg. Közli úgy a belföldi, mint a külföldi sajtó érdekes híreit és cikkeinek a legjavát. A feltűnést keltő közleményeket szöszerint. Nélkülözhetlen segéd-ujtság ez tehát mindenki részére. Előfizetési ára, negyedévenként 1 frt 50 kr., mely összeg: Világnapló, Budapest, VIII., Üllői-ut 46. czimre küldendő be.

— Az Unitárius Közlöny 1894. évi 11-ik számát tisztelettel kérjük azoktól a t olvasóinktól a kik nélkülözhetik.

— A kövendi tízkárosult belsőemberek javára tett adakozásokról az „Unitárius Közlöny“ 1894. évi 11. és 12. számaiban közölt adakozásokon kívül Gvidó Béla külküllökéri esperes gyűjtőívén adakoztak: Dr. Arkosy Gyula 5 frt, Gvidó Béla, Iszlay László, Vajna Lajos, Péter Sándor, Máté Lajos 1—1 frt, szőkefalvi ekkliésia 50 kr., összesen 10 frt 50 kr. M ó z e s Mihály lelkész gyűjtőívén Abrudbányán adakoztak: unitárius ekkliésia 5 frt, Mózes Mihály 1 frt, Mikó Dezső 1 frt, Ürmössy Dezső 50 kr., ifj. Göndöl József 50 kr., Goldstein Györgyné 50 kr., Böckel Samu 50 kr., Illés István 50 kr., Máté Lajos 50 kr., Szabó László 20 kr., özv. Ürmössy Katalin 50 kr., Siró Sámuel 20 kr., Farkas György 30 kr., idősb Göndöl József 30 kr., Olajos Sándor 40 kr., Olajos József 40 kr., Pálffy István 50 kr., Dr. Nagy Károly 2 frt, Özv. Jancsó Mártonné 50 kr., Miklós József 50 kr., Vári Gábor 50 kr., Rákosi István 1 frt, Misky János 50 kr., Misky Kálmán 50 kr., Telegdi 1 frt, Ötvös Márton 50 kr., Kővári József 50 kr., Kirila Ignác 50 kr., Weress Ferenc 1 frt, Ürmössy Sándor 50 kr., Kovács Sándor ékszerész

1894. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

50 kr., Misky Jánosné 50 kr., Ötvös Ilonka 50 kr., Kelle József 50 kr., Stein Dávid 30 kr., Rubin Osias 20 kr., Molnár Árpád 30 kr., özv. Rákosi Józsefné 2 firt. János Józsi 50 kr., Vig Istvánné 10 kr., N. N. 50 kr., Képes Lászlóné 1 firt. Összesen 29 firt 30 kr

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Boldog új esztendőt kívánunk! Olvasóink, barátaink, jó akaróink s mindenek legyenek üdvözölve!

Felolvasásaink. Deczemberi felolvasó gyűlésünk nagy érdeklődés mellett tartatott meg (2-án) Bálint Gábor egyetemi tanár ur az indiaiak vallásos életét mutatta be olyan oldalról, a melyet csak az láthat meg a ki huzamosan időz közöttük. Nagyon sok vonásában azokra az erkölcstelen üzemekre emlékeztetnek az indok vallásos gyakorlatai, a melyeket hajdan Kánaánban üztek. A tudós tanár urnak nagy elismeréssel adózunk tanulságos felolvasásáért. Nagy Gyula tanár a művészet körében hordozta meg hallgatóit. Az utazás kellemetes, mulatságos és élvezetes volt. Ki emeljük hogy főleg a Krisztus és Mária képekre s a templomi festészetre vonatkozó észrevételei kiválóan érdekesek voltak. Végül Iszlai Márton urnak két eredeti templomi énekét énekelte el Ürmösi Károly papnövendék, megnyerő szép hangjával, általános nagy hatással. Reméljük, hogy Iszlai barátunk sokszor fog még ehhez hasonló élvezetet nyújtani a Dávid F. egyeletben. Januárban felolvasók lesznek: dr. Brassai Sámuel és Grátz Mór.

A székely kereszturkőri Dávid Ferencz fiók-eg let decz. 12-én felolvasó gyűlést tartott Martonosban szép számu közönség jelenlétében. Imát és egyházi beszédet tartott Ürmösi Sándor fiátfalvi lelkész. Istentisztelet után a helybeli, igen díszes iskola termében a gyűlést Dr. Jankovich Pál elnök szivből jövő és szivekhez szóló szavakkal megnyitván, egy érdekes és tanulságos felolvasásban a babonaságról értekezett Gálfalvi János gagyí lelkész. Szavalt Gróf Lajos medeséri tanító. Szent-Abrahám derék énekvezér-tanítója Tóth Vilmos valóban emelkedett irányu neveléstani felolvasást tartott. E gyűlés is erős tanubizonyosság arra nézve, hogyha egyeletünk célját meg akarjuk legalább közelíteni, fel kell keresni a népet. Fiók-egyletünk három új taggal gyarapodott.

Ez alkalommal fiók-egyletünk pályázatot hirdet egy tetszés szerint választható tárgyú és alkalmi fiókbeszédre, jutalma: 20 korona; és „a hazaszeretet ébresztése a család körében“, jutalma: 10 korona. Ez utóbbi 1 ivnél kevesebb, 2 ivnél több nem lehet. Határidő 1895 márcz 1.

Fiátfalván, 1884 decz. 16

Ürmösi Sándor,
f. e. titkár.

A t lelkész urak ne vegyék rosz néven, ha ujból sürgetjük, hogy a Fialtság Barátjával sziveskedjenek elszámolni, mert a multa nézve tisztázni kell számadásunkat. A költséges külön felszólítástól — kérve kérjük, kimélik meg a választmányt.

A Dávid Ferencz Egylet kiadványai: Brassai Sámueltól: „Jövő vallása“ „Vallás és hit“ Melyik az igazi tudomány? (két felolvasás); „Jézus istenege“ „A lélek létezése“. Ferencz Józseftől, „vallás“. Kelemen Alberttól, Ürmösi Kálmántól: a vallástánítás reformja (két felolv.) Dr. Hegedüs Istvántól; a hallhatatlanság kérdése a klasszikus irodalomban Kőváry Lászlótól: A keresztény vallás. Ajtai Jánostól, Híveink vallás-erk. élete és lelkészek teendője alatt. Boros Györgytől, „Egy az Isten.“ A három utolsó ára drbonként 5—5 kr. A többinek drbja 10 kr. Az egésznek ára 1 firt 16 kr. helyett postán bérmentve küldve csak 70 kr.

Kedvezmény. Az „Unitárius Közlöny“ új előfizetőit s új tagjait abban a kedvezményben részesítjük, hogy az előfizetési díj vétele után

ajándék képpen megküldjük a következő jeles unitáriusok önálló, keretbe foglalható arcképeit: Brassai Sámuel, dr. Bartók István (nagy 4-rét) özv. Kriza Jánosné, Daniel Gábor, Ferencz József, Berde Mozsa, Orbán Balázs, Simén Domokos, Pákey Lajos, angol unitáriusok (csoportkép), Koronka Antal, Kisgyörgy József. Az itt megnevezett 12 kép közül, tetszés szerint választott két képet ingyen mellékelünk. Azoknak a kik az összes képeket megohajtják szerezni, tiz képet 50 kr-ért fogunk megküldeni bérmentve. Figyelmeztetjük a t. megrendelőket, hogy csak kevés példánnyal rendelkezőnk.

Eml

Hét esztendő. Az Unitárius Közlöny hét éves pályáját ime bevégezte. A hetes számot a régiek szent számnak tartották, a mostaniak úgy tartják, hogy az ember természete minden hét esztendőben megváltozik. Ez állhat a testi természetre, de a lelki nem. Az emberi lélek nem változik. Lényegében ugyanaz marad a jelen életben is a jövőben is, de gyarapodik és tökéletesedik állandóan. A tökéletesedésnek számtalan módja és eszköze van. Ma a társadalmi befolyáson, az iskolán és a templomon kívül leghatalmasabb eszköz a sajtó. Ezzel az utolsó eszközzel az „Unitárius Közlöny“ hasábjain hét esztendőn keresztül dolgoztunk egy nagy számú írői sereg lelkes közreműködésével:

Albu József, Ajtai János. Berde Áron, Barabás Lajos, Borbély Sámuel, Bálint Gábor, Berki József, Bartha Miklós, Biró Lajos. Csifó Salamon, Carpenter Jakab, Csegezi László. Dali Ádám, Dézsi Mihály, Deák Miklós, Darkó Sándor, Derzsi József, Demeter Dénes. Egyed Ferencz. Fángh Erzsébet, Ferencz József, Fazakas Lajos. Gerando Attila, Gyöngyösi István, Grátz Mór, Gál József, Gál Kelemen, Gál Miklós, Gálfi Lőrincz, Guidó Béla, Györfi Ferenc, Györfi István, Gál Kelemen. Haller Károly dr. Iszlai Márton. Jékey Aladár, dr. Jankovich Pál, Józán Miklós, József János. Kiss Aladár, Kiss Sándor, Kozma Dimén, Kozma Ferencz, Kóváry László, Kovácsi Antal, Kemény Árpád báró, Kisgyörgy Sándor, Kádár Lajos. Lőfi Ödön. Murányi Sándor, Mózes Mihály, Mózes András. Nagy Lajos, Nagy Sándor. Orbók Ferencz, Oszváth Gábor. Péterfi Lajos. Rédigér Géza, Raffai Domokos, Réthi Gyula. Sántha Károly, Street Kristóf, Siménfalvi György, Szentgyörgyi Lajos, Szász András, Simó János, Sándor Gergely, Szentgyörgyi Lajos. Tarcsafalvi Albert, Török Sámuel, Tóth Károly. Ürmössy Lajos, Ürmössy Miklós, Ürmössi Gyula dr., Ürmösi Kálmán, Útő Lajos. Végh Mátyás, Vári Albert, Vass Miklósné, Veress Árpád, Zóra és a szerkesztők. Egy része, mint meglett írók, fényt és tekintélyt kölcsönöztek az Unitárius Közlönynek, a másik résznek mint kezdőknek maga adott szárnyat. Mi szerkesztők bár látjuk a mult hiányait, örömmel tekintünk vissza arra s a jövőre biztatást nyerünk és hisszük, hogy a Dávid Ferencz Egylet új tiz esztendeje az „Unitárius Közlönynek“ is új életet, új erőt fog kölcsönözni, ha mindenki magáévá teszi a jelszót: szerezzen maga mellé még két tagot.

Eml

A D. F. E. pénztárába f. é. nov. 20-tól decz. 19-ig 1 frt rendes tagsági díjat fizettek: Fodor Mózes Torda (92—94-re), Ballok Károly Cs.-Gorbó (92—94-re), Ulár Pál alapító, Kolozsvár (94-re), La Borda Bartók Eugenia, Gy.-Fehérvár (94-re), Balog István, Mező-Berény (93—95 re), Gotthárd Zsigmond dr., Budapest (94-re), Lőrinczi Sándor, N.-Galambfalva (93—94-re), Gyöngyösi Lajos, Abrudbánya (92—94-re), Puskás József ifj., Vilonya (94—95-re). Puskás Lajosné, Ürmösi Tivadár, Gámán Dezső, Németi Józsefné, Kővári Mihály, Dengyel János, Vári Károlyné, Lakatos Ferencz, Kolozsvár.

1 frt 20 kr. előfizési díjat fizettek: László Sándor, Zágráb (93-ra). Pálfi Dénes, Tarcsafalva (95-re) Székely Pálné, Peci Erzsébeth, Mező-Berény (94-re.) Szentiványi Károlyné, Baróth (93-ra). Hankó Domokos dr., Tamási (93—94-re). Thoroczkay Venczel, Guraszáda (93-ra). Gelei József dr., Naszód (91—92-re) Gámán Dezső, Kolozsvár, Weress Ferencz, Torda (95-re).

Az „Unitárius Közlöny“ megváltásáért fizetett, mint alapító, Derzsi Károly 10 frtot Szentkirályi Árpád 1894-re 1 frtot.

Kolozsvárt, 1894 december hó 19-én.

177
Az Unitárius Közlöny előfizetőit tisztelettel kérjük, hogy előfizetési díjaikat az újév beálltával legkésőbb február hónapban küldjék be, mert a lapot hátralékosoknak nem fogjuk tovább küldeni.

Minden egyleti tag gyűjtsön maga mellé még két tagot s akkor a Dávid Ferencz Egylet annyira meg fog erősödni, hogy eddigi tevékenységét megkészezezi.

Egylet Szerkesztői izenetek. A szöszék hatása. Az „Unitárius Közlöny“ mult évi 13. számában feltett kérdésekre terjedelmes feleletek érkeztek Németh István és Simó János lelkész uraktól. A beérkezés rendje szerint fogjuk közölni lapunk második számában. Mindenikben érdekes észrevételek foglaltatnak. S J. Skp. A F. B. elszámoltak tekintjük. A dolgozatot februárban vagy márcziusban ha kiadjuk, de akkor sem a K. mellett, hanem önállóan, külön. Mellékleteket csak abban az esetben fogunk adni, ha a tagok tetemesen megszapornak. — T. A. V. Ujévi szives üdvözlettel viszonzozzuk. Kedvesen vettük azt az értesítést, hogy „intó, serkentő szavaink a vidéken is már felpezsdült szellemi életjeleket mutatják.“ Bár ugy lenne! — M. Fs. Bp. A költemény — terjedelmes lévén — most sem jöhetett, de jöni fog. Egy kis türelmet kérünk! — r. — t. — os. Azon csak örvideni lehet, ha az ön tapasztalata szerint „a szöszék hatása nem hanyatlott,“ „ahhoz kétség sem fér,“ s hogy „a papok tekintélye sem hanyatlott,“ sőt „ma öntudatosabb az irántuk való tisztelet.“ — Hogy miért nem kapott? Mert szegényebbeknek adatott. Az „engedély“ nem olyan könnyü kérdés. Hallani fog róla rövid időn. A „felülvizsgálás“ soha sem ártalmas. A „személyi“ kérdésre illetékes felelet ment.

Egylet 1
Az Unitárius Közlöny érdekében. ←

Az 1895 évre előfizetést nyitunk az „Unitárius Közlöny“-re.

A jövőre nézve is kitartó munkásságot, éber figyelmet és jó igyekezetet ígérünk. Lapunk irányát megtartjuk. Vezérezkikekről, ismeretterjesztő és vallás-erkölcsi irányu olvasmányokról gondoskodunk. Azon a helyen, a hol az „Unitárius naptárt“ közöltük, hasznos ismertetések fogunk közölni, a mennyire lehet, minden számban. Arczképet csaknem mindenik számban adunk. Képeink között lesz a *böloni templom* képe is.

Előfizetési feltételeink a rendesek: Egész évre 1 frt 20 kr. előfizetési, vagy 1 frt Dávid Ferencz Egylet tagsági díj (öt évi kötelezettséggel), vagy a 10 frt alapító díjnak 20 frtra kiegészítése, mely utóbbi esetben az „Unitárius Közlönyt“ állandóan megküldjük.

9

Dr. Brassai Sámuel és Boros György,
szerkesztők

TARTALOM: Újévkor. (Költemény.) Tarcsafalvi Albert 1. lap. — Vigyázatok és imádkozatok. Ferencz József. 3 l. — Blandrata György. (Képpel.) Kanyaró Ferencz. 5. l. — Murányi Farkas Sándor alapítványa. M. Farkas Sándor. 7. l. — Külföldi hangok az unitáriusokról Grätz Mór. 8 l. — Otthon. 11. l. — Kérdések és feleletek. 12. l. — Egyház és iskolai mozgalmak 12. l. — Egyleti élet és munkásság. 14. l. — Az Unitárius Közlöny érdekében. 16. l. —